

ZAKON O RUDARSTVU* SR SRBIJE

(prečišćeni tekst)

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Rudno blago u zemlji i na njenoj površini društvena je svojina.

Pod rudnim blagom podrazumevaju se svi organski i neorganski minerali, bez obzira da li se one nalaze u čvrstom, rastresitom, plastičnom, tečnom ili gasovitom stanju ili u prirodnim raskopinama i bez obzira da li se nalaze u svom prvobitnom ležištu ili nanosima, rudarskim kopinama, jalovistima ili topioničkim otpacima (mineralne sirovine).

Član 2.

Odredbe ovog zakona odnose se na eksploataciju mineralnih sirovina bez obzira da li se one nalaze u zemlji ili na njenoj površini, ispod jezerskog i rečnog dna, kao i na izgradnju, održavanje i korišćenje rudarskih objekata.

Rudarskim objektima, u smislu ovog zakona, smatraju se objekti koji služe otvaranju i razradi ležišta i eksploataciji mineralnih sirovina, kao i postrojenja i uređaji za obogaćivanje i oplemenjivanje mineralnih sirovina i prečišćavanje otpadnih voda iz rudarskih objekata, unutrašnji transport (industrijski koloseci, transportne trake, žičare, putevi, transporna sredstva za prevoz mineralnih sirovina i sl.) i transport nafte i gasa (sabitni i priključni naftovodi i gasovodi) u eksploatacionom polju.

Na građevinski deo rudarskog objekta visokogradnje koji se izgrađuje na površini zemlje primenjuju se propisi o izgradnji investicionih objekata.

Član 3.

Odredbe ovog zakona primenjuju se na eksploataciju mineralnih sirovina, i to:

- 1) svih vrsta fosilnog uglja;
- 2) bitumenskih materija u čvrstom, tečnom i gasovitom stanju, svih vrsta bitumenskih (uljanih) stena, kao i ostalih gasova koji se nalaze u zemlji;
- 3) radioaktivnih mineralnih sirovina;
- 4) mineralnih sirovina od kojih se mogu proizvoditi metali i njihova upotrebljiva jedinjenja;
- 5) nemetalnih mineralnih sirovina, i to: grafita, sumpora, magnezita, fluorita, barita, azbesta, liskuna, fosfora, gipsa (sadre), kalcita, krede, stipse, bento-

* Ovaj zakon je objavljen u »Službenom glasniku SR Srbije«, broj 33/1978. godine. Izmene i dopune objavljene u broju 9/1983. godine. Dat je izmenjen i dopunjen tekst.

nita, krede (kvarc) i krednog peska, kaolina, keramičkih i vatrostalnih glina, cementnih laporaca, mermera i drugog ukrasnog kamenja, feldspata, talka, dijamantske zemlje, pucolanske zemlje, tufova, distena, leucita, dragog i poludragog kamenja i dr.;

6) natrijumovih, kalijumovih, magnezijumovih soli i svih drugih soli i sosa;

7) podzemnih voda (mineralnih, termalnih i termomineralnih);

8) ostalih mineralnih sirovina (treset, pirofiliti, dolomiti, krečnjaci, mermerisani krečnjaci van ležišta mermera, graniti i drugi ukrasni kamen, ciglarska i grnčarska glina, pesak, šljunak i razne vrste kamena — stena i dr.).

Član 4.

Pod obogaćivanjem mineralnih sirovina, u smislu ovog zakona, podrazumevaju se naročito:

- odabiranje, klasiranje po krupnoći, drobljenje, mlevenje, odvajanje korisnog minerala od jalovog materijala, a kod složenih minerala i odvajanje pojedinih mineralnih sastojaka u cilju koncentracije pojedinih korisnih minerala putem mehanizovanih postupaka, pri čemu se ne menja njihov hemijski sastav;
- luženje rastvorljivih korisnika mineralnih sirovina i iskopina i dalje pripremanje rastvora u cilju koncentracije minerala (taloženje, uparivanje);
- podzemna i površinska gasifikacija ležišta.

Član 5.

Pod oplemenjivanjem mineralnih sirovina, u smislu ovog zakona, podrazumevaju se svi termički i hemijski postupci radi poboljšanja osobina i vrednosti mineralnih sirovina i njihovo prilagođavanje potrebama privrede i široke potrošnje, pri čemu se bitno ne menja hemijski sastav sirovina, a naročito:

- cijanizacija zlata i srebra, amalgamacija zlata i cementacija bakra;
- briketiranje, sušenje, koksovanje i švelovanje uglja;
- rezanje, obrada i glačanje kamena na mestu gde se vrši eksploatacija;
- prženje, aglomerisanje, sinterovanje, pečenje, drobljenje i mlevenje nemetalnih i metalnih mineralnih sirovina i kamena — stena.

Član 6.

Pri vađenju nafte i zemnih gasova u eksploataciji se ubrajaju, pored dobijanja nafte, odnosno gasa iz njihovih ležišta, odstranjivanje nečistoće i vode iz nafte i gasa, odvajanje nafte od gasa, odvajanje bitumena i parafina iz nafte, pripremanje nafte i gasa za transport i izdvajanje težih frakcija iz gasa na degazolizacijama i sličnim postrojenjima u cilju dobijanja gazolina, propana, butana, etana i metana.

Pod eksploatacijom nafte i gasa podrazumeva se i transport ovih sirovina sabirnim i priključnim naftovodima i gasovodima u eksploatacionom polju.

Član 7.

Eksploatacijom mineralnih sirovina mogu se baviti osnovne organizacije udruženog rada (dalje: organizacije) koje ispunjavaju propisane uslove.

Pravo da vrši eksploataciju određenih mineralnih sirovina na određenom prostoru, organizacija stiče na osnovu odobrenja nadležnog organa.

Član 8.

Na mineralnoj sirovini izvađenoj pri eksploataciji organizacija stiče pravo korišćenja bez naknade.

Član 9.

Građani, građanska pravna lica, mesne zajednice, društvene organizacije, zanatske zadruge i druga udruženja građana mogu se baviti eksploatacijom određenih mineralnih sirovina, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Ispiranjem plemenitih metala iz rečnih nanosa mogu se baviti građani pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Član 10.

U cilju obezbeđenja trajne eksploatacije rezervi mineralnih sirovina, organizacije su dužne istovremeno sa eksploatacijom vršiti i istraživanje radi obnavljanja rezervi mineralnih sirovina, po propisima o geološkim istraživanjima.

Član 11.

Organizacije koje se bave eksploatacijom mineralnih sirovina dužne su da pri izvođenju ovih radova obezbede zaštitu na radu po odredbama ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega.

U pogledu mera zaštite na radu, koje nisu uređene ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega, primenjujuće se odredbe Zakona o zaštiti na radu (»Službeni glasnik SRS«, broj 21/78) i propisi doneti na osnovu tog zakona.

Član 12.

Organizacije koje se bave eksploatacijom mineralnih sirovina dužne su da uredi samoupravnim opštim aktima zaštitu radnika na radu, prema specifičnim prilikama i opasnostima pri izvođenju rudarskih radova, i da organizuju službu zaštite na radu i sačine plan odbrane i spasavanja.

Član 13.

U rudarske podzemne prostorije kao i u ostale rudarske objekte u kojima se pojavljuje metan i drugi zapaljivi gasovi ili opasna ugljena prašina, zabranjeno je unošenje lako zapaljivih materija, pribora za pušenje ili drugih sredstava koja mogu izazvati požar, upalu ili eksploziju.

Radnik koji rukuje magacinom, skladištem, spremištem, ili rukovodi prevozom i prenosom eksplozivnih sredstava ili obavlja poslove miniranja, kao i druga lica u rudniku koja po bilo kom osnovu dolaze u skladišne prostorije ili pomažu pri prevozu i prenosu eksplozivnih sredstava i miniranju, moraju se pridržavati propisanih mera zaštite na radu i mera zaštite od požara.

Radnici sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima i drugi radnici koji učestvuju u tehnološkom procesu dužni su sprovođiti i kontrolisati sprovođenje mera zaštite na radu i mera zaštite od požara koje se odnose na zaštitu od opasnosti eksplozije metana, drugih opasnih gasova ili ugljene prašine ili od agresivne mineralne prašine, jonizujućeg zračenja, silikoze, provale vode ili požara.

Član 14.

Na prostorima koje obuhvataju objekti koji su u opštoj i javnoj upotrebi i na područjima koja su proglašena zaštićenim, eksploatacija mineralnih sirovina može se vršiti samo ako je to u opštem interesu, a na osnovu posebnog odobrenja nadležnog organa.

Član 15.

Nadzor nad primenom odredaba ovog zakona, propisa donesenih na osnovu njega, tehničkih mera i mera zaštite na radu pri eksploataciji mineralnih sirovina u zemlji ili na njenoj površini, vrše ~~organi rudarske inspekcije~~ *organi uprave nadležan za poslove rud. inspekcije*, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

II. EKSPLOATACIJA MINERALNIH SIROVINA

1. Odobrenje za eksploataciju

Član 16.

Pod eksploatacijom mineralnih sirovina podrazumeva se izvođenje radova na pripremi, razradi i vađenju iz ležišta, obogaćivanju i oplemenjivanju mineralnih sirovina, kao i izgradnja svih objekata u zemlji ili na njenoj površini, u cilju korišćenja mineralnih sirovina.

Član 17.

Eksploatacijom mineralnih sirovina može se baviti organizacija koja je registrovana za tu delatnost i koja dobije odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina na određenom prostoru (eksploataciono polje).

Odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina izdaje republički organ uprave nadležan za rudarstvo.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana opštinski organ uprave nadležan za rudarstvo izdaje odobrenje za eksploataciju ostalih mineralnih sirovina iz člana 3. tačka 8. ovog zakona, ako se eksploatacija vrši na površini zemlje i u količini do 30.000 m³ kamena i blokova za rezanje do 100 m³ godišnje.

Član 18.

Odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina izdaje se na zahtev organizacije koja će vršiti eksploataciju mineralnih sirovina.

U zahtevu za izdavanje odobrenja moraju se naznačiti mineralne sirovine koje se nameravaju eksploatisati.

Uz zahtev se mora priložiti:

1. situaciona karta sa ucrtanim granicama eksploatacionog polja u takvoj srazmeri da se na osnovu nje mogu na terenu odrediti granice tog polja sa javnim saobraćajnicama i drugim objektima koji se na tom polju nalaze u vreme traženja odobrenja i sa naznačenjem opštine na čijoj se teritoriji nalazi eksploataciono polje;

2. dokumentacija o izvršenim istražnim radovima, sa elaboratom i potvrdom o proračunu rezervi mineralnih sirovina, prema propisima o geološkim istraživanjima;

3. program o korišćenju i eksploataciji ležišta mineralnih sirovina sa prikazom načina njihovog vađenja i podacima o metanobilnosti, zaprašenosti i zavođenosti, oplemenjivanju, upotrebi i plasmanu, kao i potrebnih sredstava, organizacije rada i stručnih kadrova;

4. dokaz u pogledu usaglašavanja eksploatacije mineralnih sirovina sa odgovarajućim prostornim, odnosno urbanističkim planovima, koji izdaje opštinski organ uprave nadležan za poslove urbanizma ili ovlašćena organizacija;

5. program privođenja kulturama zemljišta koje se degradira u procesu eksploatacije mineralnih sirovina.

Kad odobrenje za eksploataciju izdaje opštinski organ uprave nadležan za rudarstvo, uz zahtev se ne mora priložiti elaborat o proračunu rezervi i program iz stava 3. ovog člana.

Član 19. *BRIS 56*

Pre izdavanja odobrenja za eksploataciju mineralnih sirovina može se izvršiti uviđaj na licu mesta.

O uviđaju na licu mesta obavestice se opštinski organ uprave nadležan za rudarstvo i zainteresovane organizacije najkasnije 10 dana pre održavanja uviđaja.

Član 20. *BRIS 56*

U zapisnik o uviđaju unose se prigovori, zahtevi, odnosno predlozi zainteresovanih rudarskih i drugih organizacija, organa i građana, naročito u pogledu lokacije eksploatacionog polja, s obzirom na prostorni, odnosno urbanistički plan.

Zainteresovane organizacije, organi i građani mogu svoje prigovore, zahteve, odnosno predloge dostaviti republičkom organu uprave nadležnom za rudarstvo i posle izvršenog uviđaja sve do izdavanja odobrenja.

Član 21.

Odobrenjem za eksploataciju mineralnih sirovina određuju se:

1. vrste mineralnih sirovina koje su predmet eksploatacije;
2. položaj i tačne granice eksploatacionog polja;
3. rok u kome se moraju izvršiti pripremni radovi započeti sa eksploatacijom.

Rok iz stava 1. ovog člana ne može biti kraći od šest meseci ni duži od pet godina.

Član 22.

Ako su zahteve za dobijanje odobrenja za eksploataciju mineralnih sirovina na istom eksploatacionom polju i za istu vrstu mineralnih sirovina podnele dve ili više organizacija, organ uprave nadležan za rudarstvo izdaje, po prethodno obavljenom konkursu, odobrenje onoj organizaciji koja obezbeđuje racionalniju i ekonomičniju eksploataciju mineralnih sirovina.

Ako je u slučaju iz stava 1. ovog člana zahtev za izdavanje odobrenja podnela i organizacija koja je prethodno vršila istraživanje na ovom eksploatacionom polju, u cilju obnavljanja rezervi mineralnih sirovina koje eksploatiše, ova organizacija ima preče pravo dobijanja odobrenja za eksploataciju ako ispunjava propisane uslove.

Ako organizacija koja je vršila istraživanje mineralnih sirovina na određenom istražnom prostoru, u roku od jedne godine od dana prestanka važenja odobrenja za istraživanje, ne podnese zahtev za izdavanje odobrenja za eksploataciju određenih mineralnih sirovina na tom prostoru, organ uprave nadležan za rudarstvo može izdati drugoj organizaciji odobrenje za eksploataciju određenih mineralnih sirovina na eksploatacionom polju koje se nalazi u okviru tog istražnog prostora.

Organizacija kojoj je dato odobrenje za eksploataciju mineralnih sirovina, u smislu stava 3. ovog člana, dužna je da organizaciji koja je izvršila istraživanja naknadi troškove koje je ova organizacija imala u vezi sa izvršenim istražnim radovima.

Član 23.

Ako organizacija kojoj je dato odobrenje za eksploataciju određenih mineralnih sirovina želi da na istom eksploatacionom polju vrši eksploataciju i drugih mineralnih sirovina koje nisu obuhvaćene odobrenjem, dužna je da za to podnese poseban obrazloženi zahtev.

Organ uprave nadležan za rudarstvo izdaće organizaciji iz stava 1. ovog člana odobrenje za eksploataciju i drugih mineralnih sirovina, ako ova organizacija ispunjava propisane uslove.

Član 24.

Ako odobrenjem za eksploataciju nisu obuhvaćene sve vrste mineralnih sirovina iz člana 23. ovog zakona koje se na eksploatacionom polju nalaze, organ uprave nadležan za rudarstvo može drugoj organizaciji izdati odobrenje za eksploataciju neobuhvaćenih mineralnih sirovina.

Pre izdavanja odobrenja za eksploataciju mineralnih sirovina iz stava 1. ovog člana drugoj organizaciji, organ uprave nadležan za rudarstvo zatražiće od organizacije koja već vrši eksploataciju obrazloženo mišljenje o mogućnosti eksploatacije neobuhvaćenih mineralnih sirovina, s obzirom na postojeće eksploatacione radove i pozvao je da u određenom roku, ako to želi, podnese zahtev iz člana 23. stav 1. ovog zakona. Ako ova organizacija u određenom roku podnese zahtev za odobrenje, organ uprave nadležan za rudarstvo dužan je toj organizaciji da izda odobrenje.

Član 25.

Na eksploatacionom polju u kome se vrši podzemna eksploatacija, organ uprave nadležan za rudarstvo može drugoj organizaciji izdati odobrenje za eksploataciju površinskih mineralnih sirovina.

Organ uprave nadležan za rudarstvo može drugoj organizaciji pored izdatih odobrenja za eksploataciju površinskih mineralnih sirovina, izdati odobrenje za podzemnu eksploataciju mineralnih sirovina na istom eksploatacionom polju.

Odobrenje iz stava 1. i 2. ovog člana izdaće se ako su u pitanju druge mineralne sirovine i ako se ovom eksploatacijom ne ometa i ne ugrožava rad organizacija koje već vrše eksploataciju na istom eksploatacionom polju.

Član 26.

Odobrenje za eksploataciju dostavlja se organizaciji koja je podnela zahtev, organu rudarske inspekcije i organu uprave nadležnom za rudarstvo opštine na čijoj se teritoriji nalazi eksploataciono polje.

Član 27.

Odobrenje za eksploataciju prestaje da važi ako organizacija u određenom roku ne počne sa eksploatacijom.

Ako organizacija nije otpočela sa eksploatacijom mineralnih sirovina u određenom roku, organ uprave nadležan za rudarstvo može, na obrazloženi zahtev organizacije, produžiti ovaj rok ali najviše još za dve godine.

2. Eksploataciono polje

Član 28.

Eksploatacija mineralnih sirovina vrši se na eksploatacionom polju.

Eksploataciono polje obuhvata prostor koji je horizontalno na površini zemlje ograničen pravim linijama ili prirodnim granicama, a prostire se neograničeno u dubini zemlje između vertikalnih ravni položenih kroz te linije, odnosno prirodne granice.

Član 29.

Eksploatacija mineralnih sirovina iz šljunčanih, peščanih i drugih nanosa, topioničkih otpadaka i napuštenih jalovišta, kao i eksploatacija zrnaste i barske gvozdene rude (površinske mineralne sirovine) vrši se na eksploatacionom polju koje dostiže u dubini do podloge na kojoj se nalaze ove mineralne sirovine (površinsko eksploataciono polje).

Član 30.

Eksploataciono polje obuhvata, po pravilu, istraženi prostor ležišta mineralne sirovine sa pojasom obrušavanja usled eksploatacije.

Ako postoje uslovi za otvaranje više rudarskih objekata na jednom eksploatacionom polju, organ uprave nadležan za rudarstvo može odobrenjem za eksploataciju ograničiti eksploataciono polje samo na jedan deo ležišta mineralne sirovine.

Član 31.

Za izdavanje odobrenja za građenje stambenih i drugih zgrada na zemljištu koje se nalazi u granicama eksploatacionog polja, potrebna je prethodna saglasnost organa uprave nadležnog za rudarstvo, ako će izgradnja ovih objekata biti od uticaja na izvođenje rudarskih radova, odnosno ako zbog izvođenja rudarskih radova može doći do oštećenja objekata koji će se na tom zemljištu izgraditi.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana daje na zahtev investitora opštinski organ uprave nadležan za rudarstvo, po prethodno pribavljenom mišljenju organizacije koja vrši ili će vršiti eksploataciju na zemljištu na kome se predviđa izgradnja objekata.

Odredbe stavova 1. i 2. ovog člana ne odnose se na izgradnju stambenih i drugih zgrada na zemljištu obuhvaćenom urbanističkim planom ili odlukom koja taj plan zamenjuje.

Član 32.

Preko eksploatacionog polja mogu se izgrađivati javni putevi, železničke pruge, kanali i druge saobraćajnice, kao i električni vodovi visokog napona sa određenim stubovima sigurnosti.

Pre izrade investicione tehničke dokumentacije za objekte iz stava 1. ovog člana, investitor je dužan da od organizacije koja vrši eksploataciju pribavi mišljenje o najpovoljnijem pravcu i položaju ovih objekata na eksploatacionom polju.

Organizacija koja vrši eksploataciju ima pravo na naknadu stvarne štete prouzrokovane izgradnjom objekata iz stava 1. ovog člana.

3. Eksploatacija mineralnih sirovina

Član 33.

Rudarski i drugi radovi koji se preduzimaju u cilju otvaranja, izgradnje i rekonstrukcije rudarskih objekata, odnosno eksploatacije mineralnih sirovina u zemlji ili na njenoj površini vrše se na osnovu rudarskih projekata.

Član 34.

Rudarski projekti su: glavni rudarski projekt, dopunski rudarski projekt i uprošćeni rudarski projekt.

Glavni rudarski projekt izrađuje se za izgradnju podzemnih i površinskih objekata u cilju eksploatacije novog ležišta mineralnih sirovina.

Dopunski rudarski projekt izrađuje se za izvođenje rudarskih radova u postojećim rudnicima na otvaranju i eksploataciji novih horizonata, etaža, rebara, ili delova sloja i rudnih tela; izradu novih rudarskih izvoznih i vetrenih okana, sistema i izradu istražnih okana; izgradnju jamskih magacina eksploziva i novu ili bitnu izmenu postojeće otkopne metode; veću rekonstrukciju rudarskih objekata, za objekte koji nisu obuhvaćeni glavnim projektom; objekte trajne obustave radova, sanacije većih klizišta i druge veće sanacije.

Uprošćeni rudarski projekt izrađuje se za rudarske radove na objektima, koji nisu obuhvaćeni glavnim i dopunskim rudarskim projektima, kao i za manje rekonstrukcije na postojećim objektima, postrojenjima i uređajima, a koje bitno ne menjaju koncepciju glavnog ili dopunskog rudarskog projekta, kao i za površinsku i podzemnu eksploataciju manjih ležišta, metalčnih i nemetalčnih mineralnih sirovina količine do 15.000 tona, koje neće trajati duže od jedne godine.

Sadržina glavnog, dopunskog i uprošćenog rudarskog projekta bliže se reguliše posebnim propisima.

Član 35.

Rudarske projekte može izrađivati organizacija koja je registrovana za vršenje tih poslova.

Organizacija se može registrovati za izradu rudarskih projekata ako ima najmanje tri diplomirana rudarska inženjera i po jednog diplomiranog elektro-

inženjera, diplomiranog mašinskog inženjera, diplomiranog građevinskog inženjera, diplomiranog inženjera geologije, diplomiranog ekonomistu i ako ispunjava druge uslove utvrđene zakonom.

Izuzetno, organizacija može bez upisa u registar izrađivati rudarske projekte samo za svoje potrebe ako ima najmanje dva diplomirana rudarska inženjera, od kojih jednog sa najmanje pet godina radnog iskustva u struci i položenim stručnim ispitom.

Stručni ispit u smislu ovog zakona je ispit koji je radnik dužan da položi radi provere njegove stručne sposobnosti za rad na poslovima, odnosno radnim zadacima određenim ovim zakonom.

Rudarske projekte mogu da izrađuju lica iz st. 2. i 3. ovog člana koja su najmanje dve godine obavljala poslove u rudarskim objektima one vrste za koju se projekat izrađuje.

Rudarske projekte iz stava 3. ovog člana može izrađivati radnik koji ima srednju školsku spremu, odgovarajuće struke, odnosno smeru sa najmanje pet godina radnog iskustva i položen stručni ispit.

Izradom glavnog i dopunskog rudarskog projekta može rukovoditi diplomirani inženjer rudarstva koji ima pet godina radnog iskustva u rudarskim objektima one vrste za koju se izrađuje projekat i položen stručni ispit (glavni projektant).

Glavni projektant rudarskog projekta mora biti u radnom odnosu sa radnicima u organizaciji koja je izradila projekat i odgovoran je za osnovnu koncepciju rudarskog projekta, a ostali projektanti odgovorni su za tehnička rešenja i kvalitet izrade dela projekta na kojem su radili.

Član 36.

U izradi glavnog i dopunskog rudarskog projekta ne može učestvovati:
— radnik koji je u radnom odnosu sa radnicima u organu koji izdaje odobrenje za izvođenje radova po projektu organizaciji udruženog rada koja prema posebnim propisima izdaje potvrdu da je tehnička dokumentacija izrađena prema datim uslovima (vodoprivredni, sanitarni, saobraćajni, energetski, geološki i sl.).
— radnik koji vrši nadzor nad primenom odredaba ovog zakona.

Član 37.

Rudarski projekt podleže tehničkoj kontroli u pogledu mera i normativa zaštite na radu, sigurnosti objekata i ljudi i podzemnih, površinskih i susednih objekata, kao i u pogledu primene savremenih dostignuća i metoda rudarske nauke i tehnike i saglasnosti sa tehničkim propisima i normativima i jugoslovenskim standardima.

Tehničku kontrolu glavnog i dopunskog rudarskog projekta može da vrši organizacija koja je registrovana za izradu rudarskih projekata. Izbor ove organizacije vrši investitor.

Tehničku kontrolu uprošćenog projekta može da vrši i organizacija koja je taj projekt izradila.

Član 38.

Tehničku kontrolu rudarskog projekta u organizaciji iz člana 37. stav 2. ovog zakona mogu vršiti diplomirani rudarski inženjeri, odnosno diplomirani inženjeri odgovarajuće struke sa položenim stručnim ispitom i radnim iskustvom od najmanje pet godina na poslovima u rudarskim objektima one vrste za koju je izrađen rudarski projekat.

Tehničku kontrolu rudarskog projekta ne može vršiti:

- lica koje je učestvovalo u izradi projekta,
- lica iz organizacije koja je izradila projekt,
- rudarski inspektor,
- radnik koji je u radnom odnosu sa radnicima u organizaciji, odnosno zajednici koja je investitor,
- radnik organa koji izdaje odobrenje za izvođenje radova na projektu.

Član 39.

Organizacija koja je izvršila tehničku kontrolu rudarskog projekta dužna je na tom projektu potvrditi da je izvršena tehnička kontrola, da projekt ispunjava uslove iz člana 37. stav 1. ovog zakona, kao i da lica koja su izradila projekt ispunjavaju uslove iz člana 35. ovog zakona.

Organizacija koja je izvršila tehničku kontrolu prilaže uz projekt i dokaze da lica koja su izvršila tehničku kontrolu ispunjavaju uslove iz člana 38. stav 1. ovog zakona.

Organizacija koja je izvršila tehničku kontrolu kao i lica koja su tehničku kontrolu izvršila odgovorni su za kvalitet izvršene tehničke kontrole projekta.

Član 40.

Organizacija za čije potrebe je izrađen rudarski projekt u inostranstvu dužna je izvršiti nostrifikaciju i tehničku kontrolu tog projekta prema odredbama ovog zakona.

Član 41.

Izvođenju radova po rudarskom projektu može se pristupiti po dobijenom odobrenju za izvođenje radova.

Odobrenje za izvođenje radova po glavnom i dopunskom rudarskom projektu izdaje organ uprave nadležan za rudarstvo koji je izdao odobrenje za eksploataciju na osnovu koga se vrše rudarski radovi.

Izvođenje radova po uprošćenim rudarskim projektima može otpočeti po datoj pismenoj saglasnosti od strane odgovornog tehničkog rukovodioca i odgovornog rukovodioca službe zaštite na radu organizacije koja izvodi radove po uprošćenom rudarskom projektu.

Uz zahtev za izdavanje odobrenja za izvođenje radova po glavnom dopunskom i tehničkom rudarskom projektu, organizacija dostavlja republičkom organu nadležnom za poslove rudarstva tehnički kontrolisan rudarski projekt u tri primerka. Uz projekt se mora priložiti:

1. odobrenje za eksploataciju određene mineralne sirovine;
2. potvrda o overenim rudnim rezervama;
3. dokaz o pravu u pogledu korišćenja ili pravu službenosti na zemljištu koje je određeno za eksploataciju mineralnih sirovina za površine koje se zahvataju projektom;
4. potvrda organizacije udruženog rada da je rudarski projekt izrađen u skladu sa odredbama čl. 37, 38. i 39. ovog zakona;
5. mišljenje službe zaštite na radu da projekt odgovara propisanim standardima, normativima i merama zaštite na radu;
6. dokaz nadležnog organa, odnosno ovlašćene organizacije da je projekat izrađen u skladu sa prostornim, odnosno urbanističkim planovima.

Član 42.

Nužna odstupanja od odobrenih projekata u pogledu izvođenja radova na rudarskim objektima kojima se bitno ne odstupa od odobrenog rudarskog projekta, mogu se vršiti samo uz prethodnu saglasnost organa koji je dao odobrenje za izvođenje radova po rudarskom projektu.

Za odstupanje iz prethodnog stava organizacija je dužna, uz zahtev kojim se traži saglasnost za odstupanje od odobrenog projekta, dostaviti mišljenje organizacije koja je izradila projekt, organizacije koja je izvršila tehničku kontrolu projekta i mišljenje svoje službe zaštite na radu o tome da predložena odstupanja ne utiču na projektom predviđene mere zaštite.

Član 43.

Organizacija je dužna prijaviti početak izvođenja rudarskih radova nadležnom organu rudarske inspekcije i organu uprave nadležnom za rudarstvo opštine na čijoj će teritoriji vršiti eksploataciju, najdocije 15 dana pre početka radova. Organizacija za eksploataciju nafte, zemnih gasova i podzemnih voda dužna je u roku iz stava 1. ovog člana prijaviti početak radova na svakoj bušotini.

Član 44.

Po završenoj izgradnji rudarskog objekta ili njegovog dela koji predstavlja tehničko-ekonomsku celinu i kao takav se može samostalno koristiti, a pre početka njegovog korišćenja odnosno stavljanja u pogon, vrši se tehnički pregled izgrađenog rudarskog objekta odnosno njegovog dela radi proveravanja njegove tehničke ispravnosti.

Tehnički pregled rudarskog objekta obuhvata, prema prirodi rudarskog objekta, tehnički pregled rudarskih radova, tehnički pregled građevinskih radova, tehnički pregled električnih postrojenja (uređaja i instalacija) i tehnički pregled rudarske opreme i postrojenja.

Član 45.
Tehničkim pregledom utvrđuje se da li je rudarski objekt izrađen u skladu sa rudarskim projektom na osnovu kojeg je izdato odobrenje za izvođenje rudarskih radova, da li je rudarski objekt izrađen u skladu sa tehničkim propisima, normativima i standardima čija je primena obavezna pri izgradnji rudarskih objekata, kao i da li su ispunjeni propisani uslovi u pogledu mera i normativna zaštite na radu.

Član 46.
Tehnički pregled rudarskog objekta izrađenog po glavnom, odnosno dopunskom rudarskom projektu, vrši komisija ili stručna organizacija koju odredi organ koji je izdao odobrenje da se po rudarskom projektu mogu izvoditi radovi. Organ iz stava 1. ovog člana dužan je da u roku od 15 dana od dana prijema zahteva za tehnički pregled obrazuje komisiju, odnosno odredi stručnu organizaciju za tehnički pregled, i naloži joj da za narednih 15 dana počne sa radom. Radu komisije za tehnički pregled, po službenoj dužnosti prisustvuje nadležni rudarski inspektor.

Tehnički pregled rudarskog objekta izrađenog po uprošćenom rudarskom projektu vrši stručna komisija koju odredi organizacija čiji je objekt.

Član 47.
Tehnički pregled rudarskih objekata, izvedenih po glavnom i dopunskom rudarskom projektu mogu vršiti diplomirani rudarski inženjeri sa radnim iskustvom od najmanje pet godina, od čega najmanje dve godine provedene na obavljanju poslova u organizacijama čija je delatnost eksploatacija odgovarajućih sirovina i koji imaju položen stručni ispit.

Tehnički pregled iz stava 1. ovog člana mogu vršiti diplomirani mašinski inženjeri, elektroinženjeri i inženjeri drugih struka iz svog delokruga sa radnim iskustvom od najmanje pet godina, od čega jednu godinu provedenu na obavljanju poslova u organizaciji čija je delatnost eksploatacija odgovarajućih mineralnih sirovina i koji imaju položen stručni ispit.

Član 48.
Izgrađeni rudarski objekti, mogu se pustiti u probni rad najranije na šest meseci pre vršenja tehničkog pregleda uz saglasnost organa organizacije određenog samoupravnim opštim aktom o čemu se obaveštava rudarska inspekcija.

Član 49.
Rudarski objekt ili njegov deo koji predstavlja tehničko-ekonomsku celinu i kao takav se može samostalno koristiti, koji je izrađen po glavnom ili dopunskom rudarskom projektu, može se koristiti odnosno staviti u pogon kada organ iz člana 41. stav 2. ovog zakona izda odobrenje za njegovu upotrebu. Odobrenje za upotrebu izdaje se na zahtev investitora ili organizacije koja je izvodila radove.

Postupak za izdavanje odobrenja za upotrebu je hitan.

Član 50.
Na osnovu projekta za otvaranje ležišta i eksploataciju, organizacija je dužna izraditi dugoročne programe radova za otvaranje ležišta i eksploataciju. Na kraju svake godine organizacija je dužna, na osnovu dugoročnog programa, sastaviti godišnji plan radova za narednu godinu.

Godišnji plan radova za otvaranje i eksploataciju obuhvata rudarske radove, mere zaštite na radu koje se moraju preduzeti pri ovim radovima i mere za bezbednost građana i zaštitu nepokretnih i pokretnih stvari u društvenoj svojini i svojini građana.

Organizacija je dužna da u godišnjem planu, prema rudarsko-geološkim uslovima, predvidi radove na otvaranju ležišta radi obezbeđenja rezervi mineralnih sirovina za eksploataciju.

Pri izradi godišnjeg plana radova i pri izvođenju radova, organizacija može vršiti nužne izmene projekta na osnovu kojeg je odobreno izvođenje radova u jami i na površinskom otkopu, kao i izmene u pogledu izvođenja i postavljanja jamskih postrojenja i postrojenja za oplemenjivanje, pod uslovom da se ovim izmenama odnosno radovima ne vrše bitne izmene u rudarskom projektu.

Organizacija za eksploataciju nafte i zemnih gasova može, zbog geoloških uslova i konfiguracije terena, menjati lokaciju bušotina predviđenu projektom.

Pre promene lokacije bušotine ova organizacija dužna je da o tome pismeno obavesti nadležnu rudarsku inspekciju.

Član 51.
Organizacija je dužna godišnji plan radova dostaviti na uvid organu rudarske inspekcije, ako ovaj to zahteva.

Organ rudarske inspekcije može staviti primedbe u pogledu planom predviđenih mera zaštite na radu, mera za bezbednost građana i zaštite nepokretnih i pokretnih stvari u društvenoj svojini i svojini građana i primene tehničkih propisa.

Po primedbama organa rudarske inspekcije koje se odnose na godišnji plan radova, organizacija je dužna da postupi.

Član 52.
Na prostoru na kome se nalaze gradska naselja, javne saobraćajnice, vodogradnje, vodovodi, gasovodi i naftovodi, električni vodovi visokog napona, područja izvora mineralnih i termalnih voda, spomenici kulture, prirodne retkosti i groblja, kao i na području koje je proglašeno zaštićenim (nacionalni parkovi, zaštićene šume i dr.) ne može se vršiti eksploatacija mineralnih sirovina.

Ako su u pitanju mineralne sirovine od većeg opšteg interesa, Izvršno veće Skupštine Socijalističke Republike Srbije ili organ koji ono ovlasti može dozvoliti eksploataciju i na prostorima, odnosno područjima iz stava 1. ovog člana.

Član 53.
Organizacija je dužna na svom eksploatacionom polju da dozvoli drugoj organizaciji, koja vrši eksploataciju mineralnih sirovina na susednom eksploatacionom polju, otvaranje ili probijanje otvora za provetravanje ili odvodnjavanje, ako tim radovima ne dovodi u opasnost izgrađene objekte.

Član 54.
Na svom eksploatacionom polju organizacija je dužna dozvoliti drugoj organizaciji koja vrši eksploataciju mineralnih sirovina na susednom eksploatacionom polju, izgradnju, otvaranje ili probijanje puteva, industrijskih koloseka i drugih saobraćajnica za prevoženje odnosno odvoženje mineralnih sirovina, ako bi izvođenje tih radova na drugi način izazvalo nesrazmerno visoke troškove. Organizacija na čijem se eksploatacionom polju izvođe radovi, odnosno izrađuju objekti iz stava 1. ovog člana, ima pravo na naknadu.

Član 55.
Organizacija koja se bavi eksploatacijom mineralnih sirovina dužna je, posle završetka eksploatacije na pojedinom lokalitetu (otkopnom polju), oštećeno zemljište privesti kulturi, u svemu prema odobrenom projektu.

Projekat iz stava 1. ovog člana mora biti usklađen sa prostornim, odnosno urbanističkim planom, kao i sa programom privođenja zemljišta kulturama (član 18. stav 3. tačka 5).

Privođenje zemljišta kulturi vrši se prema projektu koji odobrava nadležni opštinski organ uprave.

Nadležni opštinski organ uprave proveriće da li su izvedeni radovi na privođenju zemljišta kulturi izvršeni saglasno odobrenom projektu.

Ako radovi iz stava 3. ovog člana nisu izvedeni prema odobrenom projektu, skupština opštine odrediće rok u kome se ti radovi imaju izvršiti, odnosno uskladiti.

Ako organizacija ne postupi po odluci iz stava 4. ovog člana, skupština opštine može privođenje oštećenog zemljišta kulturi, kako je to odobreno projektom, poveriti drugoj organizaciji udruženog rada, na teret organizacije koja je vršila eksploataciju.

Član 56.
Organizacija koristi vode po propisima o vodama. Organizacija može koristiti za svoje potrebe vode koje se otvore rudarskim radovima sve do njihovog utoka u stalne površinske vode. Organizacija je dužna da otpadne vode, pre nego što ih pusti u površinske vode, čisti od štetnih sastojaka prema propisima o vodama.

Član 69.

Kopije planova iz člana 63. tač. 3. do 7. ovog zakona organizacija je dužna bez odlaganja dostaviti nadležnom organu rudarske inspekcije.

Organ rudarske inspekcije dostavljaće organizaciji kopije planova u januaru i junu svake godine, radi unošenja u te kopije izmena i dopuna izvršenih u planovima organizacije.

Ako organizacija ne unese izmene i dopune u roku od mesec dana od dana prijema kopija planova, organ rudarske inspekcije određiće stručno lice koje će u kopije planova uneti izmene i dopune planova na teret te organizacije.

Član 70.

Način i uslovi rudarskih merenja, izrade rudarskih planova i njihove razmere, kao i vođenje meračkih knjiga, određuju se posebnim propisom.

IV. EKSPLOATACIJA MINERALNIH SIROVINA KOJU VRŠE GRAĐANI, MESNE ZAJEDNICE I ODREĐENE ORGANIZACIJE

Član 71.

Eksploatacijom ciglarske i grnčarske gline, peska, šljunka i kamena (ostale mineralne sirovine), mogu se baviti:

1. mesne zajednice i društvene organizacije — za izgradnju komunalnih i drugih objekata za potrebe naselja;
2. građanska pravna lica i udruženja građana — za sopstvene potrebe;
3. građani — za sopstvene potrebe ili za vršenje odobrene zanatske delatnosti.

Član 72.

Lica iz člana 71. ovog zakona vrše eksploataciju ciglarske i grnčarske gline, peska, šljunka i kamena na osnovu odobrenja koje izdaje nadležni opštinski organ uprave. Ovo odobrenje može se izdati na određeno vreme, ali najduže na godinu dana, ili na određenu količinu mineralne sirovine.

Sopstvenici, korisnici, odnosno plodouživaoci zemljišta mogu bez odobrenja na svom zemljištu, odnosno zemljištu koje koriste, vršiti i eksploataciju mineralnih sirovina iz stava 1. ovog člana za sopstvene potrebe, ako skupština opštine ne propiše obavezu prijavljivanja ili izdavanja odobrenja za eksploataciju ovih sirovina.

Član 73.

Skupština opštine određuje prostor na kome se može vršiti eksploatacija ciglarske i grnčarske gline, peska, šljunka i kamena i propisuje uslove za eksploataciju ovih mineralnih sirovina.

Skupština opštine može za svrhe iz stava 1. ovog člana odrediti samo zemljište na kome je opština nosilac prava korišćenja.

Član 74.

Građani, građanska pravna lica i društvene organizacije stiču pravo svojine na mineralnoj sirovini izvađenoj na prostoru iz člana 73. ovog zakona, uz naknadu čiju visinu propisuje skupština opštine.

Član 75.

Ispiranje plemenitih metala iz rečnih nanosa građani mogu vršiti na osnovu odobrenja izdatog od organa uprave nadležnog za poslove rudarstva opštine na čijoj se teritoriji vrši ispiranje plemenitih metala.

U zahtevu za izdavanje odobrenja mora se navesti reka ili potok sa pritokama čiji se nanosi žele ispirati, kao i približna količina metala koja se može godišnje ispirati.

Odobrenje za ispiranje plemenitih metala važi za onu godinu u kojoj je izdato, s tim što se, na zahtev građana, može produžiti za svaku narednu godinu.

Organ iz stava 1. ovog člana dužan je izvestiti Narodnu banku Srbije o svakom izdatom odobrenju.

Član 76.

Sve isprane količine plemenitih metala, građani su dužni šestomesečno ponuditi Narodnoj banci Srbije po propisanim cenama.

Ako organ iz člana 75. stav 1. ovog zakona utvrdi da se pojedini građani više ne bave ispiranjem plemenitih metala ili da dobijene količine ovih metala

ne ponude u određenom roku Narodnoj banci Srbije, doneće rešenje o stavljanju van snage izdatog odobrenja i o tome će izvestiti Narodnu banku Srbije.

Bliže uslove o ispiranju plemenitih metala propisaće Republički komite za energetiku, industriju i građevinarstvo.

Član 77.

Lica koja vrše eksploataciju mineralnih sirovina iz člana 71. ovog zakona dužna su da se pri vađenju mineralnih sirovina pridržavaju propisa o tehničkim merama i o zaštiti na radu i da radnicima obezbede lična zaštitna sredstva, kao i da se pridržavaju propisa o postupku i načinu rukovanja eksplozivnim sredstvima.

V. ZASTITNE MERE

Član 78.

Radi zaštite života i zdravlja radnika, organizacija je dužna:

1. da blagovremeno sprovede sve propisane mere zaštite na radu;
2. da samoupravnim opštim aktom uredi zaštitu radnika na radu, u skladu sa specifičnostima i opasnostima koje se mogu pojaviti;
3. da organizuje službu zaštite na radu;
4. da obezbedi radnicima lična zaštitna sredstva i ličnu zaštitnu opremu;
5. da organizuje službu za spasavanje i službu za zaštitu od požara.

Član 79.

Zadatak službe zaštite na radu je:

1. da neposredno kontroliše sprovođenje propisa i mera zaštite na radu;
2. da vodi evidenciju o nesrećama na poslu i profesionalnim oboljenjima u organizaciji, uz naznačenje uzroka usled kojih su oni nastali;
3. da proučava uzroke nesreća na poslu i profesionalnih oboljenja i daje predloge za preduzimanje mera i uvođenje metoda rada koji obezbeđuju uspešnije suzbijanje tih uzroka;
4. da prati zdravstveno stanje radnika i daje predloge za poboljšanje higijenskih uslova na radu;
5. da izrađuje šestomesečno izveštaj o stanju zaštite na radu i da ga dostavlja na razmatranje nadležnoj rudarskoj inspekciji i organima upravljanja u organizaciji;
6. da daje predloge organu upravljanja i drugim organima u organizaciji radi preduzimanja mera za unapređivanje zaštite na radu;
7. da daje stručno mišljenje svojoj organizaciji da li glavni, dopunski i uprošćeni rudarski projekti odgovaraju standardima i propisanim merama zaštite na radu;
8. da obavlja i druge poslove u okviru ovlašćenja koja su utvrđena odgovarajućim propisima i samoupravnim opštim aktima organizacije.

Član 80.

Za organizovanje službe zaštite na radu i sprovođenje mera za njeno nesmetano i redovno funkcionisanje odgovoran je poslovodni organ organizacije.

Član 81.

Poslove i radne zadatke u službi zaštite na radu vrši potreban broj radnika prema složenosti organizacije, a koji za to imaju najmanje srednju školsku spremu odgovarajuće struke, odnosno smeru i koji su fizički i psihički sposobni za vršenje tih poslova.

Radnik sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima službe zaštite na radu može biti diplomirani rudarski inženjer, sa tri godine radnog iskustva, koji ima položen stručni ispit, ili rudarski inženjer sa četiri godine radnog iskustva, koji ima položen stručni ispit, ili radnik koji ima srednju školsku spremu rudarske struke, pet godina radnog iskustva i položen stručni ispit.

Radnik sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima službe zaštite na radu neposredno je odgovoran poslovodnom organu organizacije za rad službe zaštite na radu i za svoj rad.

Organizacije mogu sporazumno osnovati zajedničku službu zaštite na radu.

Član 82.

Organizacija, prema svojim specifičnim prilikama, organizuje službu za spasavanje i službu za zaštitu od požara i snabdeva je potrebnom opremom.

Poslove, odnosno radne zadatke službe za spasavanje i službe za zaštitu od požara vrše radnici koji su za te poslove posebno osposobljeni.

Za organizovanje službi iz stava 1. ovog člana i njihov rad odgovoran je poslovodni organ organizacije.

Na obrazložen zahtev organizacije, republički organ uprave nadležan za poslove rudarstva, po pribavljenom mišljenju rudarske inspekcije, može osloboditi organizaciju od obaveze organizovanja službe spasavanja.

Član 83.

Organ upravljanja organizacije dužan je da šestomesečno razmatra stanje zaštite na radu i rad službe zaštite na radu, službe za spasavanje i službe za zaštitu od požara, u cilju poboljšanja i unapređivanja njihovog rada.

Poslovodni organ organizacije dužan je, u rokovima utvrđenim samoupravnim opštim aktima, podnositi organu upravljanja izveštaj o stanju zaštite na radu i o radu službe zaštite na radu u organizaciji.

Član 84.

Za neposredno sprovođenje mera zaštite na radu odgovoran je svaki radnik u organizaciji, u okviru svojih poslova, odnosno radnih zadataka.

Samoupravnim opštim aktom organizacije o zaštiti radnika na radu utvrđuju se prava, obaveze i odgovornosti radnika u vezi sa pridržavanjem mera i normativa zaštite na radu.

Član 85.

Ako za potrebe organizacije u jami ili na površini radove izvodi jedna ili više organizacija, pre otpočinjanja radova radnici tih organizacija moraju se upoznati sa propisima i merama zaštite na radu, opasnostima koje mogu nastati u toku izvođenja radova, kao i sa sprovođenjem mera zaštite na radu.

Nadzor nad sprovođenjem tehničkih mera i normativima zaštite na radu, pored radnika organizacija izvođača radova, vrše i radnici službe zaštite na radu, kao i drugi radnici odgovarajućih službi organizacije za čije se potrebe ti radovi izvode.

Međusobni odnosi organizacija iz st. 1. i 2. ovog člana uređuju se samoupravnim sporazumom ili ugovorom.

Član 86.

Ako dve ili više jama, površinskih kopova ili njihovih delova imaju zajedničku ulaznu ili izlaznu vazдушnu struju, transport ili izvoz, odvodnjavanje i slično, organizacija će samoupravnim opštim aktom o merama zaštite na radu odrediti radnike za održavanje u ispravnom stanju i sprovođenje mera zaštite u tim zajedničkim objektima, kao i njihove dužnosti i odgovornosti.

Član 87.

Svaki radnik koji zasnuje radni odnos sa radnicima u organizaciji mora se pre raspoređivanja na poslove, odnosno radne zadatke upoznati sa propisima i merama zaštite na radu u vezi sa poslom, odnosno radnim zadatkom, sa opasnostima koje mogu nastati u poslu, kao i sa organizovanjem i sprovođenjem zaštite na radu u organizaciji, i ima pravo da zahteva od za to određenog radnika, da ga što iscrpnije upozna sa pravima i obavezama u vezi sa zaštitom na radu i uslovima rada.

Radnik koji se prvi put raspoređuje na rudarske poslove, odnosno radne zadatke, mora se postepeno, a najmanje 15 dana, uvoditi u posao, pod neposrednim rukovođenjem i nadzorom radnika instruktora koga odredi nadležni radnik sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima. U tom roku ne može da obavlja poslove, odnosno radne zadatke bez nadzora.

Radnik koji se raspoređuje na druge poslove, odnosno radne zadatke, mora se pre otpočinjanja rada upoznati sa poslovima, propisima i merama zaštite na radu i opasnostima koje mogu nastati pri radu na tim poslovima, odnosno radnim zadacima.

Za poslove iz st. 1. do 3. ovog člana organizacija je dužna da vodi evidenciju.

Svaki radnik dužan je da u toku rada stalno upotpunjava i usavršava svoje znanje iz oblasti zaštite na radu.

Organizacija je dužna da donese posebne programe za sticanje, upotpunjavanje i usavršavanje znanja iz oblasti zaštite na radu prema vrsti poslova, odnosno radnih zadataka i stručnosti radnika.

Član 88.

Organizacija je dužna da organizuje upoznavanje svih radnika sa propisima i merama zaštite na radu, kao i sa merama sprovođenja plana odbrane i akcije spasavanja u slučajevima iznenadnih udesa. U tom cilju organizacija je dužna da jedanput godišnje organizuje obuku na kojoj će se radnici upoznati sa propisima o tehničkim merama i merama zaštite na radu, kao i sa merama sprovođenja plana odbrane i spasavanja.

Organizacija je dužna da putem stručne komisije jedanput godišnje proverava poznavanje propisa i mera zaštite na radu, kao i plana odbrane i akcije spasavanja u slučajevima iznenadnih udesa, radnika s posebnim ovlašćenjima i odgovornostima koji vrše nadzor, palilaca mina, kao i visokokvalifikovanih i kvalifikovanih radnika čiji je rad neposredno vezan za rudarske radove.

Radnici koji ne pokažu zadovoljavajuće poznavanje propisa i mera zaštite na radu, a naročito sprovođenje plana odbrane i akcije spasavanja, ne mogu dalje obavljati poslove, odnosno radne zadatke, dok se ponovnim proveravanjem ne utvrdi da poznaju odgovarajuće propise i mere zaštite na radu.

Član 89.

Poslovodni organ organizacije i drugi radnici sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima, koji rukovode rudarskim radovima, određeni samoupravnim opštim aktom o zaštiti radnika na radu, kao i radnici službe zaštite na radu imaju pravo privremeno zabraniti rad radniku koji je izvršio povredu neke od propisanih mera kojima se ugrožava lična i kolektivna sigurnost.

Protiv radnika kome je privremeno zabranjen rad odmah se pokreće postupak za utvrđivanje povreda radnih obaveza, na način utvrđen samoupravnim opštim aktom.

Član 90.

Organizacija je dužna da vodi knjigu rudarskog nadzora, u koju se unose naređenja organa rudarske inspekcije izdata na licu mesta pri vršenju nadzora u rudniku, u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika i veće materijalne štete.

U knjigu rudarskog nadzora unose se i naređenja poslovodnog organa, kao i drugih radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima, koja se odnose na zaštitu na radu i koja su oni izdali na licu mesta pri pregledu radova.

Knjiga rudarskog nadzora vodi se posebno za svaku jamu, površinski kop i objekte pripreme mineralnih sirovina.

Član 91.

Pri izvođenju rudarskih radova organizacija je dužna preduzimati potrebne mere za zaštitu života i zdravlja građana, kao i obezbeđenje nepokretnih i pokretnih stvari u društvenoj svojini i svojini građana, prema važećim propisima.

Korisnici i vlasnici zemljišta i objekata na eksploatacionom polju, kao i ostali građani, dužni su poštovati mere zaštite organizacije koje se odnose na kretanje i rad na eksploatacionom polju.

Član 92.

Svaki radnik u organizaciji dužan je neodložno, najkraćim putem, izvestiti radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima o svakoj pojavi opasnosti pri izvođenju rudarskih radova, a naročito o pojavi eksplozivnih, zagušljivih i otrovnih gasova, o provali vode, pojavi vatre, gorskom udaru, klizanju zemljišta ili drugim pojavama koje mogu ugroziti bezbednost radnika, materijalnih dobara i imovine.

O pojavama iz stava 1. ovog člana organizacija je dužna neodložno, u najkraćem roku, izvestiti rudarsku inspekciju.

Član 93.

Organizacija je dužna da odmah izvesti rudarsku inspekciju i opštinski organ uprave nadležan za unutrašnje poslove o svakom smrtnom slučaju, grupnoj povredi, težoj povredi na radu i udesu u organizaciji.

Član 94.

Organizacija je dužna ponuditi pomoć susednoj organizaciji čim sazna da je kod te organizacije došlo do udesa (eksplozije, požara, provale vode i sličnog), pri čemu su ugroženi životi radnika.

Na poziv nadležnog rudarskog inspektora ili ugrožene organizacije, rudarska organizacija dužna je pružiti pomoć ugroženoj organizaciji.

Organizacije iz st. 1. i 2. ovog člana nisu dužne pružiti pomoć jedino ako njihove ekipe za spasavanje ne bi smele da se udalje zbog postojeće opasnosti u svojim organizacijama.

Član 95.

U slučaju udesa, akcijom spasavanja rukovodi radnik sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima u organizaciji koji je odgovoran za tehničke poslove, ako samoupravnim opštim aktom o zaštiti radnika na radu organizacije nije određen drugi radnik.

Nadležni rudarski inspektor može odrediti drugog radnika za rukovođenje akcijom spasavanja ili može preuzeti sam tu akciju, ako nađe da preduzeto rukovođenje nije dovoljno stručno i efikasno.

Član 96.

U slučaju udesa većih razmera ili sa težim posledicama u organizaciji, nadležni organ skupštine opštine može, na zahtev rukovodioca akcije za spasavanje, narediti i sprovesti mobilizaciju potrebnog broja radnika, prevoznih sredstava i vatrogasnih organizacija, uz naknadu troškova od strane ugrožene organizacije.

Član 97.

U slučaju opasnosti za organizaciju sopstvenici i korisnici zemljišta dužni su dozvoliti da se na njihovom zemljištu izvrše neophodni radovi potrebni za otklanjanje te opasnosti.

Organizacija je dužna naknaditi štetu pričinjenu radovima iz stava 1. ovog člana.

VI. RADNICI SA POSEBNIM OVLAŠĆENJIMA I ODGOVORNOSTIMA U VRŠENJU TEHNIČKIH POSLOVA U RUDARSTVU

Član 98.

Pojedine rudarske poslove pri eksploataciji mineralnih sirovina mogu vršiti samo lica koja ispunjavaju propisane uslove.

Član 99.

Poslove radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima koji se bave tehničkim i nadzornim pitanjima i poslovima službe zaštite na radu mogu vršiti radnici koji ispunjavaju propisane uslove.

Član 100.

Poslove nadzornika u rudarskim objektima može obavljati radnik koji ima srednju školsku spremu odgovarajuće struke, dve godine radnog iskustva i položen stručni ispit.

Poslove poslovođe u rudarskim objektima, može obavljati radnik koji je najmanje dve godine obavljao poslove nadzornika u odgovarajućem objektu.

Član 101.

Poslove tehničkog rukovođenja u organizaciji može obavljati radnik koji ima visoku, višu ili srednju školsku spremu odgovarajuće struke odnosno smera, najmanje tri, odnosno četiri, odnosno pet godina radnog iskustva i položen stručni ispit.

Član 102.

Poslove glavnog tehničkog rukovođenja u organizaciji koja se bavi eksploatacijom mineralnih sirovina, može obavljati radnik koji ima visoku školsku spremu odgovarajuće struke odnosno smera, pet godina radnog iskustva, položen stručni ispit i koji je najmanje dve godine obavljao poslove tehničkog rukovođenja u jami, površinskom kopu, objektu za pripremu mineralnih sirovina, službi zaštite na radu i službi razvoja ili projektovanja.

Član 103.

Poslove glavnog tehničkog rukovođenja u organizaciji koja se bavi eksploatacijom nafte i gasa, može obavljati radnik koji ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona i koji je najmanje tri godine vršio poslove tehničkog rukovođenja objektom eksploatacije nafte i gasa.

Član 104.

Poslove samostalnog jamskog merenja, odnosno merenja na površinskim kopovima, može obavljati radnik koji je završio srednju rudarsku ili srednju geodetsku školu, koji ima dve godine radnog iskustva i položen stručni ispit.

Član 105.

Poslove iz čl. 102. i 104. ovog zakona mogu u jamama koje su ugrožene metanom ili opasnom ugljenom prašinom, obavljati samo radnici koji su najmanje jednu godinu proveli u jamama ugroženim metanom, odnosno opasnom ugljenom prašinom.

Član 106.

Radnim iskustvom u smislu odredaba čl. 100, 101, 103. i 104. ovog zakona smatra se iskustvo po završenoj školi, na poslovima u odgovarajućoj grani rudarstva, a radnim iskustvom za tehničko rukovođenje elektro, odnosno mašinskom službom i tehničko rukovođenje građevinsko-montažnim ili drugim specifičnim radovima, iskustvo po završenoj školi, i to na odgovarajućim poslovima u rudarstvu.

Član 107.

Program i način polaganja stručnog ispita utvrđuje se samoupravnim sporazumom koji zaključuje Veće Saveza sindikata Srbije, Privredna komora Srbije i organizacije udruženog rada koje izrađuju i vrše tehničku kontrolu rudarskih projekata i organizacije koje vrše eksploataciju mineralnih sirovina.

VII. RUDARSKA INSPEKCIJA

1. Organizacija

Član 108.

Poslove rudarske inspekcije vrši republički organ uprave nadležan za poslove rudarske inspekcije, osim poslova koji su ovim zakonom stavljeni u nadležnost opštinskog organa uprave nadležnog za poslove rudarske inspekcije.

Član 109.

Poslove rudarske inspekcije vrše rudarski inspektori. Inspektori vrše poslove rudarske inspekcije samostalno i postupaju u okviru dužnosti i ovlašćenja određenih ovim zakonom i drugim propisima.

Član 110.

Za rudarskog inspektora može se postaviti diplomirani rudarski inženjer sa radnim iskustvom od najmanje pet godina u organizacijama koje vrše eksploataciju mineralnih sirovina i sa položenim stručnim ispitom.

Rudarski inspektor koji vrši nadzor nad rudarskim objektima koji su ugroženi metanom ili opasnom ugljenom prašinom, pored uslova iz stava 1. ovog člana mora imati radno iskustvo od najmanje godinu dana u jamama sa metanom ili opasnom ugljenom prašinom, ili u rudarskoj inspekciji.

Za rudarskog inspektora za vršenje nadzora nad primenom propisa za elektroenergetska i mašinska postrojenja i uređaje može se postaviti diplomirani elektroinženjer ili diplomirani mašinski inženjer, odnosno diplomirani rudarski inženjer odgovarajućeg smera, sa najmanje pet godina radnog iskustva i položenim stručnim ispitom.

Član 111.

Opštinski organ uprave nadležan za poslove rudarske inspekcije vrši neposredni nadzor koji se odnosi na eksploataciju mineralnih sirovina, kao i na izgradnju, održavanje i korišćenje rudarskih objekata, i to:

1. nemetalnih mineralnih sirovina;
2. natrijumovih, kalcijumovih i magnezijumovih soli i svih drugih soli i sonih voda;
3. ostalih mineralnih sirovina.

Organ iz stava 1. ovog člana vrši nadzor nad eksploatacijom mineralnih sirovina iz tač. 1, 2. i 3. ovog člana samo ako se ta eksploatacija vrši na površini zemlje.

Član 112.

Pri vršenju svoje dužnosti rudarski inspektor mora imati posebnu legitimaciju kojom se utvrđuje njegovo svojstvo inspektora. Ovu legitimaciju izdaje organ nadležan za njegovo postavljanje.

2. Nadležnost i postupak

Član 113.

U vršenju nadzora nad primenom mera zaštite na radu rudarski inspektori imaju ovlašćenja i dužnosti inspektora rada, predviđene propisima o zaštiti na radu.

Član 114.

Rudarski inspektor može za vreme rada organizacije vršiti pregled, ali je dužan da o tome obavesti odgovornog rukovodioca ili drugo ovlašćeno lice te organizacije.

Organizacija, druga pravna lica, organi i građani kod kojih se vrši pregled dužni su inspektorima da omoguće vršenje inspekcije i daju potrebna obaveštenja i podatke i stave na uvid potrebnu tehničku i drugu dokumentaciju.

Pri vršenju inspekcijskog pregleda inspektor ima pravo da u prisustvu zainteresovanih lica uzima uzorke mineralnih sirovina i pogonskog materijala u cilju ispitivanja i da obezbeđuje i druge dokaze (saslušanje svedoka, veštačenje i dr.).

Član 115.

Rudarski inspektor je ovlašćen i dužan:

1. da naročito proverava:

- 1) da li se pri izvođenju rudarskih radova sprovode propisane mere i normativi zaštite na radu i propisi o bezbednosti građana i nepokretnih i pokretnih stvari u društvenoj svojini i svojini građana;
- 2) da li se eksploatacija mineralnih sirovina vrši na osnovu odobrenja za eksploataciju i saglasno tom odobrenju;
- 3) da li se pri izvođenju rudarskih radova pravilno primenjuju tehnički propisi koji se odnose na te radove;
- 4) da li stanje rudarskih objekata, u jami i na površini odgovara tehničkim propisima i da li je izgradnja ovih objekata, postrojenja i uređaja izvršena saglasno projektima;
- 5) da li se rudarski radovi izvode po godišnjem planu tih radova;
- 6) da li se vrše rudarska merenja, da li se pravilno izrađuju i redovno dopunjavaju rudarski planovi i ostala dokumentacija potrebna za pravilno tehničko izvođenje rudarskih radova, kao i da li se uredno vode meračke knjige;
- 7) da li radnici sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima ispunjavaju propisane uslove za vršenje tih dužnosti, kao i da li su radnici osposobljeni za poslove na kojima rade;
- 8) da li se transport, uskladištenje i rukovanje eksplozivnim materijalom i tečnim gorivom unutar organizacije vrši po propisima;

2. da naredi:

- 1) da se utvrđene nepravilnosti i nedostaci otklone u roku koji on odredi;
- 2) da se obustavi dalji rad na rudarskom objektu ili na određenom radnom mestu:
- a) ako u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;
- b) ako se eksploatacija vrši bez odobrenja za eksploataciju ili se ne vrši prema tehničkoj dokumentaciji na osnovu koje je izdato odobrenje za eksploataciju, a takva eksploatacija može dovesti u pitanje stabilnost objekta, bezbednost života i zdravlja ljudi, saobraćaja, susednih objekata i okoline.

Član 116.

Rudarski inspektori dužni su da rešenja koja donose na osnovu člana 115. tačka 2. ovog zakona dostavljaju i opštinskom organu uprave nadležnom za rudarstvo.

Opštinski organ uprave nadležan za rudarstvo može upozoriti organ rudarske inspekcije na neizvršenje propisanih ili rešenjem naređenih mera.

Član 117.

Ako prilikom vršenja nadzora rudarski inspektor utvrdi da se organizacija nije pridržavala propisa, pismeno će konstatovati nađene nepravilnosti i nedostatke i odrediti rešenjem mere koje se za njihovo otklanjanje moraju preduzeti, kao i u kom roku je odgovorno lice u organizaciji dužno da obavesti organ rudarske inspekcije o njihovom otklanjanju.

Član 118.

Ako se utvrde nedostaci i nepravilnosti iz člana 115. ovog zakona, nadležni rudarski inspektor može o tome obavestiti organ upravljanja organizacije i ukazati mu na nesavestan rad pojedinih radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima.

Organ upravljanja organizacije dužan je da razmotri izveštaj iz stavá 1. ovog člana i da o svom zaključku obavesti nadležnu rudarsku inspekciju.

Član 119.

Organizacija u kojoj se dogodi smrtni ili grupni nesrećni slučaj dužna je da o tome odmah obavesti organ rudarske inspekcije.

Rudarski inspektor dužan je da odmah na licu mesta ispita uzroke smrtnih i grupnih nesrećnih slučajeva, kao i da naredi mere koje se bez odlaganja moraju preduzeti i da u najkraćem roku podnese nadležnim organima obrazloženi izveštaj sa mišljenjem o uzrocima nesreće.

Član 120.

Protiv rešenja rudarskog inspektora može se izjaviti žalba Republičkom komitetu za energetiku, industriju i građevinarstvo u roku od osam dana.

Rudarski inspektor može rešenjem odrediti da žalba ne odlaže njegovo izvršenje, ako bi zbog odlaganja izvršenja rešenja pretila neposredna opasnost po život ili zdravlje ljudi ili u većoj meri po društvenu imovinu.

Član 121.

Organ uprave nadležan za poslove rudarske inspekcije dužan je izvršiti inspekcijski pregled organizacija, najmanje jedanput godišnje, a rudarskih objekata ugroženih metanom i opasnom ugljenom prašinom, najmanje jedanput u šest meseci.

Član 122. se briše

VIII. KAZNENE ODREDBE

Član 123.

Kazniće se zatvorom za krivično delo:

- 1) lice koje u jamu sa metanom ili drugim zapaljivim gasom ili opasnom ugljenom prašinom unese ili pokuša da unese lako zapaljivu materiju ili druge stvari čije je unošenje u takvu jamu zabranjeno;
 - 2) lice određeno da rukuje magacinom, skladištem ili spremištem eksplozivnih sredstava u rudniku i lice koje po bilo kom osnovu dolazi u ove prostorije, ako se ne pridržava propisanih mera zaštite na radu;
 - 3) radnici sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima i stručna lica u tehnološkom procesu i u službi zaštite na radu, ako na način određen propisima ne vrše sprovođenje i kontrolu sprovođenja mera zaštite na radu, koje se odnose na zaštitu od eksplozije metana, drugih opasnih gasova ili ugljene prašine, ili od agresivne mineralne prašine, jonizujućeg zračenja, provale vode ili požara.
- Ko iz nehata učini delo iz stava 1. tačka 1. ovog člana, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Član 124.

Kazniće se novačnom kaznom ili zatvorom do jedne godine za krivično delo:

- 1) lice koje je izradilo rudarski projekt ako pri izradi tog projekta ne primeni ili nepravilno primeni propisane mere zaštite na radu, standarde, tehničke normative kao i norme kvaliteta;
- 2) lice koje ne izvrši tehničku kontrolu rudarskog projekta saglasno odredbama člana 37. ovog zakona;
- 3) lice koje ne izvrši tehnički pregled u cilju izdavanja odobrenja za upotrebu rudarskog objekta saglasno odredbama člana 45. ovog zakona.

150.000
Član 125.
Novčanom kaznom od 60.000 do 300.000 dinara kazniće se za privredni prestup organizacija koja vrši eksploataciju mineralnih sirovina bez odobrenja (član 17).

Za radnju iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organizaciji novčanom kaznom od 1.000 do 6.000 dinara.

Član 126.
Novčanom kaznom od 40.000 do 130.000 dinara kazniće se za privredni prestup organizacija:

- 1) ako se ne pridržava propisa o zaštiti na radu ili drugih propisa o zaštiti života i zdravlja radnika u rudarstvu (član 11);
- 2) ako ne prijavi u određenom roku početak eksploatacionih radova (član 43);
- 3) ako pri izvođenju radova vrši izmene projekta protivno odredbi člana 50. stav 4. ovog zakona;
- 4) ako ne postupi po primedbama nadležnih organa na godišnji plan radova (član 51);
- 5) ako bez propisane saglasnosti eksploatiše mineralne sirovine na mestima na kojima je za ove radove potrebna posebna saglasnost (član 52);
- 6) ako po završetku ili trajnom obustavljanju eksploatacionih radova ne izvrši potrebne mere obezbeđenja ili ne privede kulturi zemljišta oštećena rudarskim radovima (član 55);
- 7) ako po završetku ili trajnom obustavljanju eksploatacionih radova ne podnese izveštaj nadležnom organu sa svom dokumentacijom o rudarskim radovima (član 58. st. 1. i 3);
- 8) ako nema rudarske planove ili ih redovno ne dopunjava (član 63);
- 9) ako ne vodi knjigu rudarskog nadzora ili ako ne organizuje službu spavanja i službu za zaštitu od požara ili je ne snabde potrebnom opremom (čl. 82. i 90).

Za radnju iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organizaciji novčanom kaznom od 1.000 do 3.000 dinara.

15.000
Član 127.
Novčanom kaznom od 8.000 do 20.000 dinara kazniće se za prekršaj organizacija:

- 1) ako u određenom roku ne obavesti organ rudarske inspekcije o obustavi radova ili o smrtnom ili grupnom nesrećnom slučaju (čl. 57. i 119);
 - 2) ako poslove radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima vrši radnik koji ne ispunjava uslove iz čl. 100. do 105;
 - 3) ako ne omogući rudarskom inspektoru ulaz u poslovne ili pogonske prostorije ili razgledanje planova, izveštaja ili druge dokumentacije o stanju rudarskih radova, ali ako na drugi način ometa rudarskog inspektora u vršenju inspekcije (član 114);
 - 4) ako ne postupi po rešenju rudarskog inspektora (član 115. tačka 2).
- Za radnju iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organizaciji novčanom kaznom od 800 do 2.000 dinara.

1500 3.000
Član 128.
Novčanom kaznom od 3.000 do 20.000 dinara kazniće se za prekršaj građanin:

- 1) ako bez odobrenja ili protivno odobrenju vrši eksploataciju mineralnih sirovina (član 72) ili ispiranje plemenitih metala (član 75) ili ako ne ponudi u određenom roku isprane količine plemenitih metala Narodnoj banci Srbije (član 76);
 - 2) ako se pri vađenju ostalih mineralnih sirovina ne pridržava propisa o tehničkim merama i propisa o zaštiti na radu i ako radnicima ne obezbedi lična zaštitna sredstva, kao i ako se ne pridržava propisa o merama zaštite pri rukovanju eksplozivnim sredstvima i miniranju u rudarstvu (član 77).
- Za radnju iz stava 1. ovog člana građansko pravno lice, društvena organizacija ili drugo pravno lice i udruženje građana kazniće se novčanom kaznom od 10.000 do 30.000 dinara.

500
Član 129.
Novčanom kaznom od 300 dinara kazniće se za prekršaj na licu mesta radnik u organizaciji ako ne sprovodi mere zaštite na radu u smislu odredbe člana 84. stav 1. ovog zakona.

Novčanu kaznu iz stava 1. ovog člana naplaćuje rudarski inspektor na licu mesta.

Član 130.
Imovinska korist postignuta radnjama koje su odredbama ovog zakona određene kao privredni prestup ili prekršaj, oduzeće se od učinioa prestupa odnosno prekršaja.

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 131. *NOVA 66 I GLAV.*
Republički komitet za energetiku, industriju i građevinarstvo doneće propise o sadržini rudarskih projekata (član 34. stav 5) i obrascu legitimacije rudarskog inspektora (član 112).

Član 132.
Do zaključenja samoupravnog sporazuma iz člana 107. ovog zakona, primenjivaće se Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za radnike u organizacijama udruženog rada koji rade u oblasti rudarstva na poslovima tehničkih rukovodilaca, nadzorno-tehničkog osoblja kao i za druge radnike koji prema odredbama Zakona o rudarstvu vrše poslove i zadatke za čije je obavljanje predviđeno polaganje stručnog ispita (»Službeni glasnik SRS«, broj 11/78).

Član 133.
Radnici koji su na dan 14. maja 1978. godine kao dan stupanja na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o rudarstvu, obavljali poslove i zadatke iz člana 100. ovog zakona, a ne ispunjavaju uslove u pogledu školske sprema, mogu te poslove i dalje obavljati ako imaju položen stručni ispit.

Član 134.
Rudarske radne organizacije koje su postojale 20. maja 1973. godine bile su dužne da usklade svoje poslovanje sa odredbama Zakona o rudarstvu do 20. maja 1974. godine.

Član 135.
Dana 20. maja 1973. godine prestaju da važe:
1. odredbe člana 1. tačka 16. Zakona o primeni odredaba saveznih zakona u oblastima privrede i finansija za koje je u članu 13. stav 2. i čl. 16. i 17. Ustavnog zakona za sprovođenje ustavnih amandmana XX do XLI određeno da prestaju da važe najdocnije 31. decembra 1971. godine (»Službeni glasnik SRS«, broj 51/71);
2. Zakon o rudarstvu (»Službeni glasnik SRS« br. 15/68 i 11/70).

Član 136.
Rudarske organizacije koje su postojale 14. maja 1978. godine uskladiće svoje poslovanje sa odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o rudarstvu (»Službeni glasnik SRS« broj 21/78) do 14. novembra 1978. godine.